Een lied van leven en liefde, een reis in de winter (werkvoorstelling H.I. D.K.)

Zij willen het nie weten nie.

Antwerpen is een aardige middelkleine stad. Geen nest en ook geen grootstad. Met haar slordig half miljoen inwoners is ze net groot genoeg om duizend verschillende hoekjes te verbergen en net klein genoeg om 'jouw stad' te worden.

Aardig is Antwerpen vooral omdat de plek ontsnapt aan het sluipende provincialisme door twee bijzondere kenmerken. Er is de haven waar je het zout uit de zee riekt. De internationale toets die er van uitgaat is onmiskenbaar en aangenaam. De wijde wereld ligt vlak om de hoek, ruikbaar en hoorbaar in het water. De tweede permanente behoeder voor een gesloten stadsbeeld is de ultra-orthodoxe joodse gemeenschap in Antwerpen. Naar verluidt de tweede grootste van de wereld. Vooral de mannetjes in zwarte pakken, witte kniekousen en zwarte hoeden met lange tressen haar daarvanonderuit kunnen je elke dag een cultuurschok geven. De vanzelfsprekendheid waarmee een totaal ander cultureel patroon zich aanwezig toont doet nadenken over de eigen levenspremissen, -doelen en -stijl.

Antwerpen is een aardige middelkleine stad waar bovendien een sterk uitgaansleven bloeit. Er schijnt zoiets te bestaan als een profiel van 'de' Antwerpenaar en daarin scoren de woorden 'extrovert, chauvinistisch en levensgenieter' hoog. In zo'n stad moet het toch goed gaan met het theater?

Een slecht mens

De meest prestigieuze toneelschool van België, Studio Herman Teirlinck, geeft in *inversie* een duidelijk beeld van de Antwerpse theatersituatie. Directeur Fons Goris en een veel te groot en vooral te disparaat docentenkorps leveren keer op keer irriterende theaterprodukties af. Nochtans ogen de voorstellingen in de Studio altijd modieus. De studenten mogen allemaal een liedje zingen, solo de spots halen of anderzijds in de kijker lopen. Ze mogen mooi zijn in de voorstelling, sexy en uitdagend. De esthetiek die hier beoefend wordt is die van het *reclamefilmpje.* Het produkt dat wordt aangeprezen is, in dit geval, de jonge acteur of actrice zelf. Informatie is hier afwezig, seductie staat centraal. Vooral met regisseur François Beukelaers is de kans groot dat de *kassa* rinkelt. (In de zaal zitten de theaterdirecteurs met contracten in de binnenzak.)

Maar Jezus (retorische uitroep), wat heeft dit soort acteren en enscenеren met een theatraal onderzoek van de werkelijkheid te maken? Waarom moet een school zijn studenten tot domheid opleiden? Thematisch onderzoek (en dramaturgisch vooronderzoek, wat ermee samenhangt) is afwezig in deze voorstellingen. Alles hangt aan elkaar van louter sfeertjes. Dat een voorstelling een plaats is waar in de openbaarheid de meest intieme en de maatschappelijke gevoeligheden worden getoond en besproken met de toeschouwer, is niet geweten.

De ontegensprekelijke plastische kwaliteiten van de Studio-voorstellingen worden nooit meer dan versiersels. Scenografie als voorwaardescheppend element voor betekenisproduktie is ongekend. Het soort scenografisch vernuft dat een verhouding van regisseur en acteur tot de stof letterlijk *ruimte* geeft en in zoveel theater van vandaag de echte vernieuwing betekent, is afwezig.

Acteren in de Studio is tonen dat je lef hebt, dat je kunt zingen en soepel bewegen. Een puur fysieke activiteit dus die bovendien erg genormeerd is in wat er esthetisch hoort en niet hoort. Denken, analyseren, opvattingen ontwikkelen door de acteur met betrekking tot zijn eigen aanwezigheid en tot de tekst is er op geen enkele manier bij.

De voorstellingen in de Studio zijn dan ook zo vluchtig als ether. Hier moet de toeschouwer een slecht mens worden. Een voyeur tweehonderd procent. Een consument die de zoetigheid snel binnen wil halen. Een lomperik. (En van de acteurs spreek ik dan nog niet.)

Een enkele keer kan het anders. *Zelfbeschuldiging* van Peter Handke in een regie van Erik De Volder had alles van een goede voorstelling. Met als vertrekpunt de stekelige litanietekst van Handke toonden twee actrices wat echt theatraal onderzoek op een school kan betekenen. Zij hadden duidelijk gezocht naar de betekenis van de tekst door hem te plaatsen in verschillende concrete maatschappelijke situaties. Toch werd de valkuil van het Hoog Naturalisme kundig vermeden door allerlei a-naturalistische spelvarianten te gebruiken tot nieuwe dans toe. Het resultaat was onevenwichtig maar het leerproces was duidelijk. Hier hadden mensen gezocht om tekens te produceren die levenswaarde hebben. Hier werd niet geprobeerd iets te verkopen. Hier werd geprobeerd te spreken door een levende situatie te scheppen.

Inversie

Op het eerste gezicht lijken de public-relations-voorstellingen van de Studio in niets op wat er te zien is in